

(א) י"ל שהוא שם אמורא, (ב) [למקום קסה: ב"ק מנ"ג], (ג) [למקום קטין, ד] ד"ה וריבוק' שבת ק" ע"א ד"ה וריבוק' ותוס' בסוכות נח ע"א ד"ה חזן ומוס' פסחים ק"ב. ד"ה יוה"ל,

תורה אור השלם

- 1 ולא תסב נחלה ממשטה למשטה אחר כי איש בנחלה ידבק משות בני ישראל: במדבר לו ט
- 2 ולא תסב נחלה לבני ישראל ממשטה אל משטה כי איש בנחלה משטה אבתיו ידבק בני ישראל:
- 3 וטוב חוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש עשרים בארץ הגלעד: דברי הימים א ב כב
- 4 ואלעזר בן אהרן מת והקברו אתו בגבעת פנחס בנו אשר נתן לו ביהר אפרים: יהושע כד לג

הגהות הב"ה

(א) נח' ומטה וירשה תלמוד לומר: (ב) תוס' ד"ה מנה מתי מורשה ומתו מורשה ורשה יאיר א"ת כיון דנן יורש כנחוי בבכסי:

מוסף רש"י

לבעל שאינו נוטל בראוי כבמחזיק. אין הבעל יורש את אשתו כנחוי ללא נחלה מיתה, כנחמוק לא נידים (ב"ק ע"ב).

מוסף תוספות

א. והסתבר שלא הוליד ממנה עד שששה בי רב תרתי טרי ותרתי טרי שנין. מוס' בסוכות נח. ג. דאמר בירושלמי שהיה קרח. סס.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

ק"ג.

**עין משפט
נר מצוה**

מו א מיי פ"א מהל' מלות הלכה יח פתג עשין לו טו"ט"ע אהי"ט פ"ט ע"פ ט"ז פ"ז ב מיי"י שם הלכה ג וסמנ שם טו"ט"ע ח"מ ק"י רעו פת"ק:

רבינו גרשום

וה"ג לה לא תסוב נחלה לבני ישראל ממשטה אל משטה בסיבת הבעל הכתוב מדבר אתה אומר בסיבת הבעל או אינו אלא בסיבת הבן כשהוא אומר לא תסוב ממשטה אל משטה אחר אומר בסיבת הבעל הכתוב מדבר. ודלפינן מתום המפורש וליכא למשמע מהכא כי אם בסיבת הבעל: וכדילי' ע"מא י"ח. בין תנא קמא בין תנא בתנא: ממשטה למשטה אחר בסיבת הבעל הכתוב מדבר כו': אמר קרא איש בנחלתו ידבק וגו' ואיש היינו סיבת הבעל. ומקושנין תרווייהו נמי איש כתיב בהו והכי נמי כתיב באיך לא תסוב נחלה לבני ישראל ממשטה אל משטה כי איש בנחלת אבותיו: ודבוקי כתיב. דמשמע בסיבת הבעל הכתוב מדבר באשתו: אמר קרא ידבקו משות. דמשמע הסיבת הבעל וכו' אמר לעיל וכל בת יורשת נחלה ממשות וגו' וריבוק' משות על ידי בעל הוא: וכן לאו אחר הוא. דשייך בתר האם: מנין לבעל שאין יורש את אשתו מה שראוי לבוא לידה. כגון יורשת אביה אם אין לו בן ומתה בחיי האב ואחר כך מת אביה שאינו יורש וירשה זו אלא מה שמוחזק בידיה בחייה הוא יורשה: ומתה בחיי מורשה. היינו חמיו וחמותו של שגוב ואח"כ מתו וכן ועכשיו ראו היה לו לשגוב אילו מת חמיו ואחר [ויהיה] מתה אשתו היה מוחזק בהן שגוב לפי שבאו לו מאשתו ועכשיו שמתה אשתו ואחר מתו הן להכי חוזרת הירושה לבן אשת שגוב והיינו יאיר בנו והכי נמי יתפרש איך דפנתס: מאי ואומר. הואיל דמשמעין מיאיר דאין הבעל נוטל בראוי כבמחזיק אמאי איצטריך קרא דפנתס להכי אצטריך דכי תימא מעשה דיאיר לא היה כדאמר' אלא הכי הוה שאייר נשא אשה שהיה לה ל"ג ערים ומתה וירשה בעלה יאיר והכא ליכא למשמע דאין הבעל נוטל בראוי כבמחזיק ת"ש פנתס וכי תימא פנתס נמי ירש את אשתו וא"כ תרי קראי לחזק מלתא למה לי אלא ודאי פנתס ירש את אמו משום דאין הבעל נוטל בראוי וכי תימא פנתס לא שמעינן דההיא גבעה משרה חרמים נפלה לו כדאמר' לעיל ת"ש מלישנא דקרא דכתיב אשר נתן לו להכי כתב אשר נתן לו דב"ד טעלה מאלעזר ותנאה לפנתס בני משום דאין הבעל נוטל בראוי כבמחזיק כדאמרין: פ"ח ובני אחיות נוטלין כל אחד ממון אחות אביו אם אין לה בן ולא בת. ולא מנוטלין ממון לאחות אמן משום דבאין מכה אמן דכשם דאמן וירשת אחותה בשאין לה בנים כך בניה יורשין ממון אחות אמן אם אין אמן קיימת בשעת מיתת אחותה אבל אם מתו בניה של זו אין אחיות אמן יורשות אותן הואיל דאין האם עצמה יורשת את בניה כך אחות האם אין יורשת את אחותה. ואית אחיה

סניא אידך לא הסוב נחלה ממשטה למטה אחר כפיטם הצעל הכתוב מדבר אהר אומר כפיטם הצעל או אינו אלא כפיטם הבן כשהוא אומר לא הסוב נחלה לבני ישראל אומר הא מה אני מקיים ממשטה אל משטה אחר כפיטם הבן מדבר. ומשמעות דורשין איכא צינייהו תנא דברייתא קמייחא פשיטא ליה דקרא בתרא דהיינו ממשטה למטה אחר כפיטם הצעל מייירי כדמפרש לקמיה מדכתיב ציה אחר והלכך מוקי לקמא כפיטם הבן דתרי קראי כפיטם הצעל למה לי וקצירא ליה להאי תנא כדאמרין צעלמא מבעל ומתוך כך אייתר ליה קרא תניינא לכפיטם הצעל. כן נראה צעני ועיקר: דכתיב ענמא מיהס. אפילו תנא דברייתא קמייחא קצירא ליה דהיי ממשטה למטה אחר כפיטם הצעל מייירי: מאי משמע. לתנא קמא קצעי ליה כדצלמא לצרייתא כדברייתא קרא קמא קצירא ליה כפיטם הבן משום דקרוז לאמו טפי מבעל אייתר ממשטה למטה אחר לכפיטם הצעל ולאו ממשמעותא מוקי ליה הכי אלא מייטורא אלא לת"ק דלמך דהאי ממשטה למטה אחר פשיטא ליה דכפיטם הצעל מייירי ואיהו מגלי אידך קרא דכפיטם הצעל מייירי ממאי משמע ליה סיבת הצעל: אמר קרא איש. דמשמע צעל כמו איש נעמי (רות א) כלומר כפיטם הצעל קפיד קרא. סיפא דהאי קרא דממשטה למטה אחר כי איש צנחלתו ידבקו משות בני ישראל כלומר הבעל צנחלתו ידבק ולא צנחלת שבט אחר: סרווייהו נמי איש כתיב צה. דכתיב דקרא קמא ממשטה אל משטה כי איש צנחלת

תרווייהו נמי ידבקו בתיב בהו. פעמים שלא היו ציניין כפסוקים
וכן מצינו בסוף שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נה). מפני מה לא נאמר בדברות הראשונות טוב כו' א"ל עד שאתה שאלני כו' שאיני יודע אם נאמר בהן טוב או לאו כלך אלך ר' תנחום כו' ומיהו הכא תימא דמלאקשי ליה תרווייהו איש כתיב צהו משמע ידע פסוקים ולא היה לו לתרץ אמר קרא ידבקו כיון דתרווייהו נמי ידבקו כתיב וצקונטרס פ"י יפה וקמא נמי ידע דתרווייהו איש כתיב צהו ואתא לשנויי הא דקא צעני מאי משמע דשפיר משמעני תרווייהו דאייירי כפיטם הצעל מדכתיב צהו איש אלא דמוקי תנא איש דקרא קמא לדרשא אחריתא והוא דקאמר אמר קרא ידבקו לא משמע ליה מאיש מידי דדריש מידבקו וידבקו דקרא קמא לריש לדרשא אחריתא: וצ"ל בה משמיה דרבי יהושע בן קרח. אומר ר"י דקרמה הוא רבי עקיבא שהיה קרח כדאיתא בפרק בתרא דצנורות (דף נח. ושם ד"ה מוק) דקאמר בן עזאי כל חכמי ישראל דומין לפניי כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה והיה לו בן ששמו יהושע כדאמרין בשבועות (דף ו. א) א"ל רבי יהושע צנו של רבי עקיבא לר"ע ואין נראה לרבינו מס דנהי דבן עזאי הוא דקאמר ליה הכי צלשון דצימותא חס ושלום שהיה להעלות לו שם על שום קרחת דגנאי הוא כמו עלה קרח (מלכים ג) וצפרק שואל (שבת דף קנב). דלמך ליה ההוא גאוחא לרבי יהושע מהכא לקרמינא כמה היו כו' שהיה מגנה אותו על שהיה קרח ועוד דאמרין צפרק בתרא דמגילה (דף כח). שאל רבי את רבי יהושע בן קרחמה צמה הארכת ימים כו' א"ל רבי צרכני א"ל יהי רצון שמגיע לחצי שנותי ואי קרמה הוא ר' עקיבא הלל לא נשא בת כלצא שזוע עד שקבל עליו ללמוד ואז היה

תניא אידך ו'לא תסוב נחלה ממשטה למטה אחר בסיבת הבעל הכתוב מדבר אתה אומר בסיבת הבעל או אינו אלא בסיבת הבן כשהוא אומר ו'לא תסוב נחלה לבני ישראל אומר אל מטה הרי הסיבת הבן אמור הא אחר בסיבת הבעל הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהת ממשטה למטה אחר בסיבת הבעל הכתוב מדבר אמר קרא איש בנחלתו ידבקו וגו' ויהי רב רב שילא אמר קרא איש תרווייהו איש כתיב בהו אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ידבקו תרווייהו ידבקו כתיב בהו אלא אמר רבא אמר קרא ידבקו משות רב אשי אמר אמר קרא ממשטה למטה אחר ובן לאו אחר הוא א"ר אבהו אמר ר' יוחנן אמר רבי ינאי אמר רבי ומטו בה משמיה דרבי יהושע בן קרחה גנין לבעל א שאינו נוטל יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד מגין ליאיר שלא היה לו לשגוב אלא מלמד שנשא שגוב אשה ומתה בחיי מורשיה ומתו מורשיה וירשה יאיר ואומר ו'אלעזר בן אהרן מת ויקברו וגו' מגין לפנתס שלא היה לו לאלעזר וירשה אשה ומתה בחיי מורשיה ומתו יאיר דהוה נסיב איתתא ומתה (ט) וירתה תלמוד לומר ואלעזר בן אהרן מת וכי תימא דנפלה ליה בשדה חרמים אמר קרא בנו נחלה הראויה לו וירשה בנו: ובני אחות: (ט) תנא בני אחות ולא בנות אחות למאי

כבר בן ארבעים שנה כתיבא (ספרי פ' בהרבה) ארבעים שנה עסק צפרקמטיא וארבעים שנה למד וארבעים שנה לימד וכל ימיו ק"כ שנה ואפילו נולד ר' יהושע צנו מיד כשנשא אשתו לא היה כי אם בן פ' כשנולד רבי דלמך צפרק בתרא דקידושין (דף עג: עז) עד שלא מת רבי עקיבא נולד רבינו הקדוש ופחות ממאה וארבעים לא היה ר' יהושע כשיצרך את רבי דכפחות משצעים לא היה מצרכו וכבר היה רבי בן ששים שנה ומה צרכה היא זו לצרכו צעשר שנים ועוד דסברא שלא נולד עד שחור ר' עקיבא מצי רב אחר כ"ד שנה א"כ כשהיה ר' יהושע בן ק' וארבעים כבר היה רבי בן פ"ד שהוא יותר מחצי ימיו ועוד שפ' רבינו נסים צמגלת סתרים שזמא צבראשית רבה דחזן מן הקרח היה רבי אלעזר בן עזריה^ג אלא אומר ר"ת דקרמה הוא שם אדם כמו קרמ' (בת"ה בחיי מורשיה (ט) וירשה יאיר. וא"ת דבן יורש צראוי נכסי אמו ובעל אינו יורש מנלן דבעל קודם לבן וי"ל כיון שהבעל אינו יורש מחמת קורבה אלא מחמת שאירות שהן חשובין ככשר אחד אם כן כמו שהוא קודם לשאר קרובים כך הוא קודם לבן דמאי לי האי ומאי לי האי: ורש

דמפרשי בני אחיות הכי בני אחיות נוחלין ממון אחי אמן משום דאשה יורשת אחיה ואין אחי האם יורש את בן אחותו דכשם שהאם אינה יורשת את בנה כך אין אחיה

מטה אבותיו ידבקו משות בני ישראל: במדבר לו ט
- 2 ולא תסב נחלה לבני ישראל ממשטה אל משטה כי איש בנחלה משטה אבתיו ידבק בני ישראל:
- 3 וטוב חוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש עשרים בארץ הגלעד: דברי הימים א ב כב
- 4 ואלעזר בן אהרן מת והקברו אתו בגבעת פנחס בנו אשר נתן לו ביהר אפרים: יהושע כד לג

א. והסתבר שלא הוליד ממנה עד שששה בי רב תרתי טרי ותרתי טרי שנין. מוס' בסוכות נח. ג. דאמר בירושלמי שהיה קרח. סס.